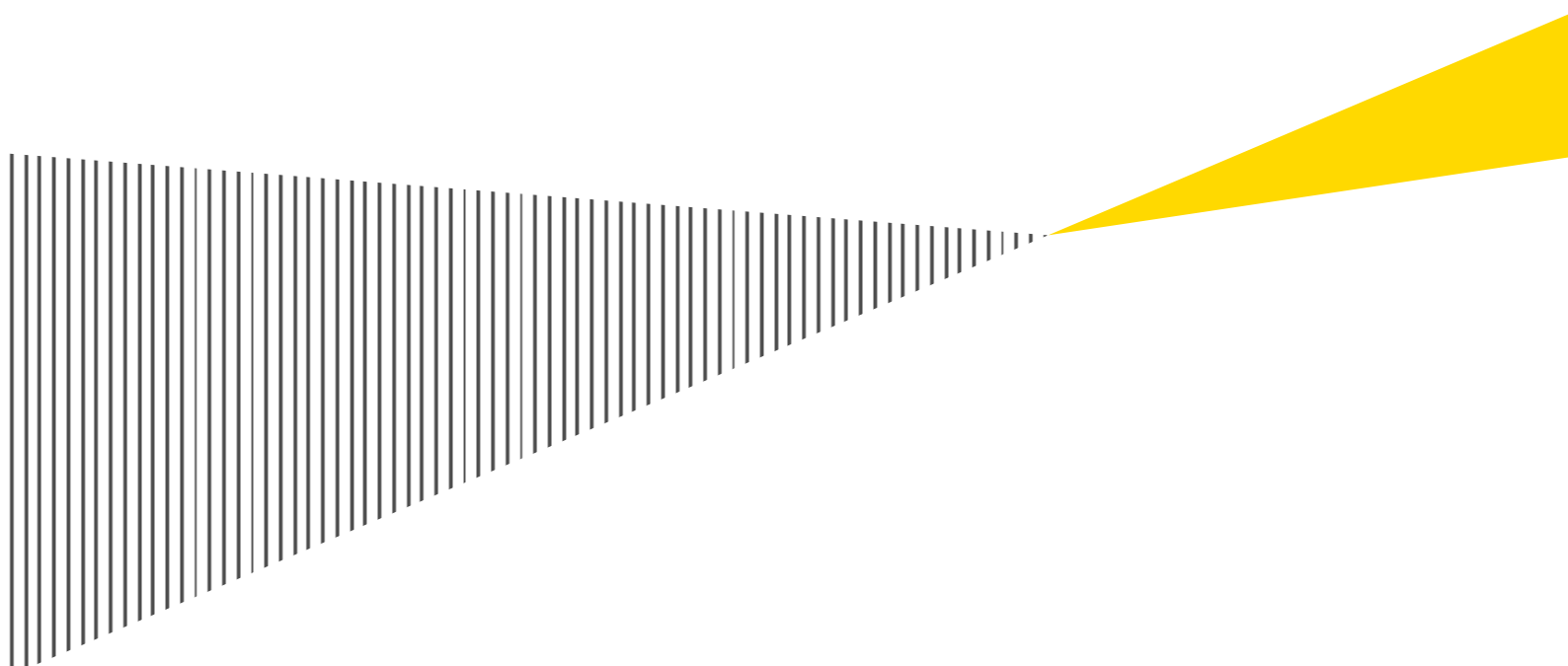

Eskilstuna kommun

Det kommunala uppföljningsansvaret

Innehåll

Sammanfattning och bedömning	3
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund.....	4
1.2. Syfte.....	4
1.3. Revisionsfrågor	4
1.4. Revisionskriterier.....	4
1.5. Metod.....	5
2. Ansvar och styrning.....	5
2.1. Lagreglerat ansvar	5
2.2. Ansvarsförhållanden och styrning i Eskilstuna.....	5
3. Arbetssätt och samverkan.....	5
3.1. Identifiering av berörda ungdomar.....	5
3.2. Målgruppens omfattning	6
3.3. Kontakten med ungdomarna vid avhopp	6
3.4. Åtgärder	7
3.5. Samverkan.....	7
3.6. Nya arbetssätt.....	8

Sammanfattning och bedömning

Det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år är reglerat i skollagen. Det innebär att kommunen löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som inte fullgjort sin utbildning på nationellt eller specialutformat program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

På uppdrag av revisorerna i Eskilstuna kommun har Ernst & Young granskat om kommunen fullgör sitt uppföljningsansvar på ett ändamålsenligt sätt.

I Eskilstuna kommun finns inga mål för kommunens uppföljningsansvar och det sker ingen rapportering till Arbetsmarknads- och familjenämnden, som enligt reglemente ska fullgöra kommunens uppföljningsansvar. Nämnden får således ingen rapportering om; hur många ungdomar som omfattas, vilka åtgärder som vidtas för denna grupp samt vilka resultat som uppnås. Nämndens styrning av hur kommunen fullgör sitt uppföljningsansvar har stora brister.

Idag finns inget system som säkerställer att kommunen identifierar alla ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret. Det finns en rutin för att identifiera de elever som avbryter gymnasiestudierna vid de kommunala gymnasieskolorna. Det finns dock ingen rutin för att identifiera:

1. Elever som studerar vid fristående skolor som hoppar av gymnasiet.
2. Folkbokförda elever som studerar på skolor i andra kommuner som hoppar av gymnasiet.
3. Ungdomar i gymnasieåldern som flyttar till kommunen och som inte går i gymnasiet.

Till följd av bristfälliga rutiner riskerar kommunen att inte fullgöra sitt uppföljningsansvar eftersom de inte kan identifiera alla som omfattas av ansvaret. Därtill finns endast statistik om antal avhopp från de kommunala skolorna per kalenderår. De som slutar ett år kan omfattas av uppföljningsansvaret också kommande år samt året därefter beroende på hur gamla de är när de avbryter studierna. Idag saknas uppgifter om hur många ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret trots att kommunen är skyldig att kontinuerligt följa upp vilka dessa ungdomar är.

De insatser som görs för att komma i kontakt med de ungdomar som kommunen har kännedom om är också otillräckliga sett till kommunens ansvar.

Enligt skollagen ska kommunen inte bara hålla sig informerad om ungdomar som är yngre än 20 år och inte fullgjort sin skolplikt. Kommunen ska också erbjuda individuella åtgärder. Även här finns stora brister i det hittillsvarande arbetet eftersom det inte har erbjudits individuella insatser.

Granskningens slutsats är att kommunen inte fullgör sitt uppföljningsansvar på ett ändamålsenligt sätt och att nämndens interna styrning och kontroll brister.

Inom kort förändras dock arbetssättet. Inom ramen för projektet Ciceron kommer två ungdomskoordinatorer ha uppdraget att arbeta med ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret och ge dem individuellt stöd. Det gör att kommunen får förutsättningar att uppfylla lagens krav på individuella åtgärder. För att fullt ut svara mot lagens krav måste dock systemen utvecklas för att på ett tillförlitligt sätt identifiera alla ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år är reglerat i skollagen. Det innebär att kommunen löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som inte fullgjort sin utbildning på nationellt eller specialutformat program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning är sysselsatta, för att kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder. Kommunen är skyldig att kontinuerligt följa upp och informera ungdomar om möjligheten till studier och arbete.

Skolverket trycker på vikten av att ungdomar som omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret inte rutinmässigt skrivs in på ett individuellt program utan att det istället utarbetas åtgärder som ger de ungdomar som inte vill gå i gymnasieskolan en meningsfull sysselsättning.

1.2. Syfte

Syftet med granskningen är att belysa om kommunen fullgör det kommunala uppföljningsansvaret på ett ändamålsenligt sätt.

1.3. Revisionsfrågor

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Finns tydliga mål för kommunens uppföljningsansvar?
- ▶ Finns styrdokument, handlingsplaner, riktlinjer och rutiner för hur arbetet ska bedrivas?
- ▶ Hur är verksamheten organiserad?
- ▶ Vilka arbetssätt används för att fånga upp berörda ungdomar?
- ▶ Med vilka sker samverkan?
- ▶ Vilka åtgärder vidtas inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret?
- ▶ I vilken omfattning tillvaratas individens behov och förutsättningar?
- ▶ Hur följs uppföljningsansvaret upp?
- ▶ Vilken rapportering sker till nämnden?

1.4. Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Kriterierna i denna granskning utgår från:

- ▶ Skollagens 1 kap. 18 §
- ▶ Kommunens direktiv och styrdokument för granskningsområdet

1.5. Metod

Granskningen omfattar Arbetsmarknads- och familjenämnden och baseras på intervjuer med enhetschefen för Servicecenter, studie och yrkesvägledare, handläggare vid Servicecenter, områdeschef för utbildning och arbete samt med gymnasiechefen. Dokument som granskats framgår av källförteckning.

De intervjuade har givits möjlighet att faktakontrollera rapporten.

2. Ansvar och styrning

2.1. Lagreglerat ansvar

Kommunernas skyldighet att följa upp de ungdomar i åldern 16-19 år, som inte går i eller fullföljer gymnasieutbildning, och erbjuda dem individuella åtgärder förtydligades i skollagen den 1 juli 2005 (1 kap. 18 §).

”En hemkommun ska löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.”

2.2. Ansvarsförhållanden och styrning i Eskilstuna

Arbetsmarknads- och familjenämnden fullgör kommunens uppgifter för uppföljning av de ungdomar som inte går direkt från grundskolan till gymnasieskolan eller som avbryter sina gymnasiestudier, vilket regleras i nämndens reglemente.

Nämnden har inte beslutat om några mål för uppföljningsansvaret och uppdraget behandlas inte i nämndens verksamhetsplan. Analogt med detta sker ingen återrapportering till nämnden av hur uppgiften utförs och med vilka resultat.

Förvaltningens ServiceCenter har uppdraget att arbeta med målgruppen. Uppdraget är inte dokumenterat.

Vid ServiceCenters mottagningsteam finns en handläggare samt en studie- och yrkesvägledare som arbetar med ungdomarna som omfattas av uppföljningsansvaret.

Kommunens gymnasieskolor har ansvar att anmäla till handläggare vid ServiceCenter när en elev avbryter studierna. Något motsvarande uttalat ansvar finns inte för fristående skolor eller skolor utanför kommunen där elever som är folkbokförda i Eskilstuna studerar.

3. Arbetssätt och samverkan

3.1. Identifiering av berörda ungdomar

Med uppföljningsansvaret följer att kommunen ska identifiera vilka ungdomar som omfattas av ansvaret.

Som framgått har den kommunala gymnasieskolan ansvar att rapportera till ServiceCenter när en elev avbryter studierna. Det finns en dokumenterad rutin för hur ServiceCenter ska få denna information från kommunens gymnasieskolor.

När en elev avbrutit sin gymnasieutbildning och skrivits ut skickas personuppgifter om eleven till ServiceCenter. Av intervju framgår att ServiceCenter får denna information mellan tre dagar och tre månader efter eleven skrivits ut.

Som nämndens ovan finns ingen rutin för att fånga upp elever som går i fristående skolor eller studerar i andra kommuner som hoppar av gymnasiet. Ett skäl till att detta saknas är, enligt intervjuade, att det är en liten andel (cirka 10 %) av de som är folkbokförda i kommunen som går i friskolor eller skolor utanför kommunen. Därtill är det mycket sällsynt att dessa elever avbryter studierna. Kommunen har samverkansavtal med några näraliggande kommuner och de elever som går vid dessa kommuners skolor och avbryter studierna fångas upp av barn- och utbildningsförvaltningen.

Det finns heller ingen rutin för att identifiera de eventuella ungdomar som inte går i gymnasieskolan och som kan omfattas av uppföljningsansvaret. Det innebär t ex att en ungdom som är i gymnasieåldern men inte går i gymnasiet kan flytta till kommunen utan att det fångas upp. Detsamma gäller elever som inte börjar i gymnasiet.

3.2. Målgruppens omfattning

År 2008 avbröt 104 elever studierna vid kommunens gymnasieskolor, år 2009 var det 55 elever och år 2010 31 elever. Uppgifterna om elever som avbrutit studierna sparas i tre år varför det inte finns information om avhopp längre tillbaka i tiden.

En möjlig anledning till att antalet avhopp har minskat är, enligt intervjuade, att ServiceCenter under 2008 besökte de lärare som arbetar på individuella programmet på kommunens gymnasieskolor och berättade att Arbetsmarknads- och familjeförvaltningen inte har några specifika åtgärder att erbjuda elever som hoppar av gymnasiet. Denna information kan ha påverkat insatserna för elever som riskerar att lämna gymnasiet, enligt dem.

3.3. Kontakten med ungdomarna vid avhopp

När ServiceCenter får information om att en elev avbrutit sina studier kontrollerar de om ungdomen sedan tidigare har kontakt med förvaltningen. Som framgår i nedanstående tabell är det inte ovanligt att socialsekreterare vid arbetsmarknads- och familjeförvaltningen redan har kontakt med de ungdomar som hoppar av gymnasiet. Om kontakt redan finns får ansvarig handläggare information om att ungdomen avbrutit sina studier.

De ungdomar som inte har kontakt med förvaltningen kallas till ett möte. Det finns en dokumenterad rutin för hur informationen om avhopp ska hanteras och hur kallelse till mötet ska gå till. Om eleven är omyndig skickas inbjudan med inbokad mötestid till vårdnadshavare för ungdomar över 18 år skickas inbjudan till denne.

Om ungdomen inte kommer till mötet skickas ett påminnelsebrev med en ny besökstid dagen efter uteblivet besök. Därefter vidtas inga åtgärder för att få kontakt med dem.

I nedanstående tabell framgår hur många ServiCecenter varit i kontakt med av de som avbrutit studierna vid de kommunala gymnasieskolorna i Eskilstuna år 2008 till 2010.

År	2008	2009	2010
Inrapporterade avhopp	104	55	31
Antal som servicecenter träffat	20	7	5
Antal som inte kom till mötet med servicecenter	22	8	4
Antal som har arbete	5	-	1
Antal som har en handläggare d.v.s. tidigare kontakt med förv.	45	31	15
Antal som tillhör en annan kommun eller flyttat från kommunen	12	9	6

Som framgår är det ett stort antal ungdomar som redan har kontakt med förvaltningen. Av de ungdomar som kallas till möte på ServiceCenter kommer cirka hälften. Att det inte är fler tror de intervjuade beror på att ungdomarna vet att det inte erbjuds några specifika åtgärder eller något särskilt stöd utan att mötet avgränsas till att vara en uppföljning. De ungdomar som hoppar av gymnasiet har fått stöd och coaching på skolan och de har deltagit i många samtal om den egna situationen vilket också kan göra att de inte är motiverade till ytterligare samtal, enligt intervjuade.

3.4. Åtgärder

De ungdomar som kommer till mötet på ServiCecenter träffar en handläggare och en studie- och yrkesvägledare. Information ges om betydelsen av att anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Information ges också om att komvux är för personer som är 20 år eller äldre. Det är dock möjligt att studera på komvux om man är yngre. Det förutsätter dock att ungdomen är inskriven på en gymnasieskola. Denna lösning förekommer men är ovanlig.

De som hoppar av studierna sent uppmuntras att ta ut sina betyg för avslutade kurser.

Det upprättas ingen åtgärdsplan eftersom inga insatser erbjuds. Det görs heller ingen uppföljning av vad som händer med de som hoppat av gymnasiet. Det innebär att det inte finns aktuell statistik på hur många det är som omfattas av uppföljningsansvaret. De statistiska uppgifterna rör de elever som slutat ett kalenderår. Beroende på deras ålder kan de höra till gruppen som omfattas av uppföljningsansvar under flera år.

3.5. Samverkan

ServiceCenter har ingen kontakt med gymnasieskolan som eleven lämnat. Däremot sker samverkan med barn- och ungdomsförvaltningen när ungdomar som avbrutit studierna vill återuppta dem. Av intervjuerna framgår att dessa elever snabbt fångas upp av den gymnasieskola som är aktuell.

ServiceCenter har ingen kontakt med Arbetsförmedlingen rörande ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret.

Det finns dock ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen i flera andra sammanhang. Ett exempel är Projektet Kunskapsrevanschen som är ett samarbetsprojekt mellan Eskilstuna kommun, Arbetsförmedlingen och Europeiska socialfonden. Det riktar sig till arbetslösa ungdomar 18 - 24 år som helt eller delvis saknar gymnasiebetyg och som erhåller försörjningsstöd. Det innebär att ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret kan ha deltagit i projektet.

Ett annat exempel är Jobbcentrum. Här sker en nära samverkan med Arbetsförmedlingen som har handläggare i verksamheten några dagar i veckan. Jobbcentrum genomför kartläggning, praktikplaceringar och coachning mot arbete och har bl. a. ordnat kommunala praktikplatser åt ungdomar. Även dessa insatser riktar sig till ungdomar som har försörjningsstöd och i den gruppen kan det finnas ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret.

3.6. Nya arbetssätt

Under 2010 har en länsövergripande modell för samverkan kring unga mellan 16 och 29 år börjat ta form inom ramen för Samordningsförbundet där länets kommuner ingår tillsammans med landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Bakgrunden är de svårigheter som unga personer kan ha att etablera sig på arbetsmarknaden. En förstudie genomfördes under våren 2010 som visar att 6000 unga sörmlänningar står utan sysselsättning/och eller försörjning.

Med kalenderåret 2011 startar det treåriga projektet Ciceron vars syfte är att skapa en modell för samverkan kring unga. Målen är att identifiera och eliminera hinder för ungas väg mot arbete eller studier, öka möjligheterna för unga att etablera sig på arbetsmarknaden och få en egen försörjning samt skapa ramar för en hållbar struktur för samverkan kring unga mellan länets kommuner. Projektet vänder sig till unga som behöver stärkas för att närma sig arbetsmarknaden. Samverkansmodellen utgår från en koordinator och ett samverkansteam som ska lotsa individen och stärka samverkan mellan olika aktörer för att ge individen rätt insats.

Arbetsmarknads- och familjeförvaltningen är huvudman för det lokala projektet som kommer att drivas i Eskilstuna. För närvarande pågår rekrytering av två ungdomskoordinatorer. De kommer att organisatoriskt placeras i anslutning till projektet NUEVO som riktar sig till unga i utanförskap.

Ungdomskoordinatorerna kommer att få ett särskilt ansvar att arbeta med alla ungdomar som hoppar av gymnasiet samt de som behöver hjälp med myndighetskontakter. De ska jobba individorienterat och stötta ungdomen. Målet för det lokala projektet är att ungdomen ska slutföra sina gymnasiestudier samt att ungdomen känner sig stärkt både fysiskt och psykiskt av den insats de får av ungdomskoordinatorerna. När verksamheten kommer igång kommer således uppdraget att arbeta med de som är föremål för uppföljningsansvaret flyttas från ServiceCenter till ungdomskoordinatorerna.

En lokal styrgrupp har bildats som haft sitt första möte. Där ingår företrädare för landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, gymnasiechefen, chefen för Jobbcentrum, enhetschef för försörjningsstöd, områdeschef samt företrädare för kultur- och fritidsförvaltningen. Koordinatorerna ska rapportera löpande till styrgruppen såväl resultat som förslag på förbättringar och utveckling.

Rapportering ska även ske till den styrgrupp som finns på regional nivå två gånger per år och projektet kommer att utvärderas.

Eskilstuna, 22 mars 2011

Lena Joelsson

Källförteckning

Reglemente för Arbetsmarknads- och familjenämnden (Antaget av kommunfullmäktige den 18 september 2003, § 2, senast ändrat av kommunfullmäktige den 28 januari 2010, § 9.)

Arbetsmarknads- och familjenämndens Verksamhetsplan 2010 och 2011

Arbetsmarknads- och familjenämndens verksamhetsberättelse 2010

Rutiner för gymnasieelever som har eller är på väg att avbryta sin gymnasieutbildning, Arbetsmarknads- och familjeförvaltningen 2008-01-03

Registerutdrag med elevuppgifter

Sammanställd statistik över elever som avbrutit gymnasiestudier i kommunens skolor

Eskilstunas projektplan inom ramarna för Ciceron

Ciceron – En länsövergripande modell för samverkan kring unga 16-29 år, 2010-05-23

Samverkan kring barn- och ungdomsfrågor Eskilstuna kommun, 2009-11-18